

حبلہ رود

مؤلف: رضا ایزدپناه

www.ketab.ir

انتشارات فجر صادق

تاسیس

۱۳۸۲

سرشناسه: ایزدپناه، رضا، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور: حبله رود/ مؤلف رضا ایزدپناه.
مشخصات نشر: سمنان: فجر صادق، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۰۶ص.
شابک: ۳-۲-۹۷۲۱۰-۹۷۸-۶۲۲-۳۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی: کتابنامه.
یادداشت: فیبا

موضوع: رودها -- ایران -- سمنان -- تحقیق
Rivers -- Iran -- Semnan -- Research
موضوع: رسوب‌های رودخانه‌ای -- ایران -- حبله رود
River sediments -- Iran -- Hableh Rud
موضوع: حبله رود -- تحقیق
Hableh Rud (Iran) -- Research
رده بندی کنگره: GB۱۳۵۴

رده بندی دیویی: ۵۵۱/۴۸۳۰۹۵۵۸۳۲

شماره کتابشناسی: ۷۴۱۹۵۴۶

وضعیت رکورد: فیبا

انتشارات فجر صادق

عنوان: حبله رود

به کوشش: رضا ایزدپناه

ناشر: انتشارات فجر صادق

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۹

چاپ: سمنان

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۲-۹۷۲۱۰-۹۷۸-۶۲۲-۳۵۰۰۰۰

ISBN: 978-622-97210-3-2

تلفن: ۰۲۳۳۳۳۳۳۳۳۸

نشانی: سمنان، خیابان میرزا یزید شیرازی، پلاک ۹۰.

مقدمه

گرمسار مشهور به شهر آفتاب تابان، شهری کوچک و آرام در غربی‌ترین نقطه استان سمنان با وسعتی حدود ۵۱۸۲ کیلومتر مربع واقع شده است. این شهر بیابانی از شمال به دماوند، از غرب به ورامین، از شرق به آرادان و از جنوب به کویر مرکزی محدود می‌شود. گرمسار به جزیره اقوام شهرت دارد، چرا که ترک، کرد، لر، بلوچ، ترکمن، عرب و دیگر اقوام و طوایف ایرانی در این شهر در کنار هم زندگی می‌کنند. قدمت این شهر به سال‌ها پیش و دوران اشکانیان باز می‌گردد. در آن دوران آن را خواره می‌نامیدند. برای انتخاب چنین اسمی دو دلیل عنوان شده است یکی از آنها ارتفاع کمتر آن نسبت به کویرهای اطراف که به همین دلیل آن را خوار یا کم‌ارتفاع نامیده‌اند و دیگر برگرفته شدن خورشید و ماه از کتاب اوستا است و به همین دلیل معنی نام آن را سورمین خورشید درخشان یا ماه تابان نامیده بودند.

در زمان بعد از اسلام خوار یکی از شهرهای مهم ری بود و در سال ۶۱۶ هجری قمری توسط مغول‌ها تصرف شد. ایلخانان مدت زیادی به این مناطق حکومت کردند تا اینکه در سال ۹۰۹ هجری قمری با تأسیس سلسله صفویه این منطقه تحت سلطه شاه اسماعیل در آمد. در دوره قاجار پس از انتقال پایتخت به تهران این شهر برای ایجاد امنیت در برابر ترکمانان محل سکونت فرستادگان قاجار شد و هم اکنون نیز به دلیل فاصله کمی که با شهر تهران دارد مورد توجه بسیاری از صنعتگران و سرمایه‌گذاران قرار گرفته و شهرک‌های صنعتی متعدد در آن احداث شده‌اند.

شهر گرمسار در همسایگی کویر بنا نهاده شده است که بزرگترین و قدیمی‌ترین منطقه حفاظت‌شده ایران، یعنی پارک ملی کویر از جاذبه‌های دیدنی این شهر است که اولین زیستگاه یوزپلنگ ایرانی، کل و بز، آهوی گواتردار و بسیاری از حیوانات و گیاهان کمیاب و نادر جهان می‌باشد. این شهر در همسایگی کوه دماوند و چندین قله دیگر قرار دارد و رودخانه‌ها و چشمه‌ساران پرآبی از آن عبور می‌کنند که جلوه خاصی به دیدنی‌های این شهر بخشیده‌اند. یکی از هیجان

انگیزترین مکان‌های دیدنی گرمسار رودخانه حبله رود است که تفرجگاهی محبوب به نام بن کوه ایجاد نموده است.

حبله رود تنها رودخانه دائمی در استان گرم و کویری سمنان است. این رود به طول حدود ۲۴۰ کیلومتر، از ارتفاع ۲۸۰۰ متری دامنه کوه‌های سائو و شاه‌محمد قله و هما در شمال شرقی فیروزکوه، از رشته کوه‌های البرز سرچشمه می‌گیرد و به نام رود گورسفید با مسیر عمومی شمالی - جنوبی، از دامنه شمالی کوه مارآب عبور می‌کند سپس به سمت غرب تغییر مسیر داده و نخست با رودخانه ساواشی مخلوط می‌شود و فیروزکوه نام می‌گیرد. این رود پس از پیوستن به نمرود در حوالی دهستان حبلرود (هبلرود)، با نام «حبله‌رود» خوانده شده و در ۴۶ کیلومتری جنوب شرقی گرمسار (استان سمنان) به رود گلو می‌پیوندد و پس از تلاقی با چند رود وارد حاشیه کویر می‌شود و در ریگزارهای شمال غربی دریاچه نمک (کویر گرمسار) فرو می‌رود. این رودخانه منبع اصلی آب زراعی شهرستان گرمسار است و تاثیر مهمی در اقتصاد و آبادانی منطقه دارد. حبله رود دارای شعب مختلف شیرین و شور است. شاخه‌های شیرین حبله رود شامل گورسفید و نمرود است که هر یک از این دو رود، دارای شاخه‌های متعدد فرعی هستند. نمرود بزرگترین شاخه حبله رود است. رشید سلطان نیز یکی شاخه‌های شور حبله رود می‌باشد.

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
مقدمه	۳
تعاریف و طبقه‌بندی رودخانه‌ها	۵
رود	۷
رودخانه	۷
حوضه آبریز	۷
دبی رود	۸
رسوب	۸
رسوبات رودخانه‌ای	۸
انواع رودخانه	۹
طبقه‌بندی انواع فرسایش و انتقال رسوب در رودخانه‌ها	۱۱
فرسایش در رودخانه‌ها	۱۳
عوامل مؤثر بر فرسایش در رودخانه‌ها	۱۴
مکانیزم فرسایش	۱۶
انواع فرسایش در رودخانه‌ها	۱۸
شکل‌های مختلف انتقال رسوب در رودخانه‌ها	۲۵
اثرات انتقال رسوب بر رفتار رودخانه‌ها	۳۰
منابع تغذیه رسوبی رودخانه‌ها	۳۱
مروری بر عوامل مؤثر بر انتقال رسوب	۳۵
حوضه آبریز و خصوصیات فیزیوگرافیک آن	۳۷
ریخت‌شناسی	۳۷
دانه‌بندی و لایه‌بندی مواد رسوبی بستر و کناره‌ها	۳۸
هواشناسی و هیدرولوژی	۳۹
زمین‌شناسی	۴۰
کاربری اراضی	۴۱
هیدرولیک جریان	۴۱
پوشش گیاهی	۴۲
نوع خاک	۴۳